

Rékasy Ildikó

Belesimulva

A borítót
Maurice Denis művének részletével
díszítettük

A kötet megjelenését támogatta:
A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat
és a szolnoki Verseggy Kör

© Rékasy Ildikó

Stádium Kiadó
A kiadásért felel a kiadó vezetője
Felelős szerkesztő: Rózsássy Barbara

Nyomdai kivitelezés Open Art Kft.
Felelős vezető: Barcza András

Megjelent 7,5 A/5 ív terjedelemben

ISBN 963 9156 10 8

Stádium
1999

A fenyők fényűzése

A mi időnk

Hónapra hónap, évre év,
nő bennünk az idő,
valamikor a csúcsra ér
a lassan eltűnő.

Mint szikla gödrében a víz
összegyűlt s elfolyik,
ahogy a hold, ahogy a hús
kitelt s fogyatkozik.

Felhőalakzatok

Szétszélednek és összeállnak;
bizarr figurák egy mesében,
Rorschach-tesztje a nyári délutánnak;
a fűben úszom, ők az égen.

Valóság és álomszerűek,
akár az élet mindenestül.
Szobrok tünékeny, éteri anyagból:
könnyű párából, képzeletből.

Lenni vagy nem lenni

A koraérett lányka
s regényes ifjú nő
érettebb korba lépve,
kissé lehűlve szert tett
a helyzetéhez illő
és kellő bölcsességre.

Léte rejtelmes célját
sem firtatja tovább;
kevesebbel *beéri*:
lenni – míg működik
test, szellem és humor –
öncélúan *megéri*.

Nem kíván osztrigát,
hiszen (ét)vágya épp
csak egy falat kenyérnyi:
kis örömek, barátok,
néhány jó könyv, s kivált
tíz évet még *megérni*.

Vadrózsa-tűz

Miféle isten
hírnöke ez a
csipkebokor
lobog a pusztán
mint Hóreb hegyén
valamikor

holokauszturn:
várja a hórák
legszebbikét
piros lángokkal
falja az ágot
el mégse ég

káprázik tőle
szem és a lélek
ha odatűz
meleget áraszt
nem rózsatűz bár
csak rózsatűz

A fenyők fényűzése

Messziről hallani
a fenyők kórusát,
ahogy kitárt karokkal
a szélben énekelnek.

Lombhullató társaikat
pucérra vetkőztette már
a nyomor évszaka.
Siratót értük zengnek.

Erősnek, gazdagnak születtek.
Ezüstöld kabát, puha prém
burkolja testük. Maguk
miatt miért sírnának?

Résztük édes fényűzés.
Elvont érzés, hisz a magasból,
ahol az elit tündököl,
arctalanok a hársak.

A szél

Nem pályázik rokon-
szenvünkre ez az ősz.
Mint aki sokat élt,
közömbös, keserű.

Könnye is elfogyott,
mosolya sincs. S a szél!
Semmi lengedezés.
Akár a köszörű.

Sívít, kövön a kés –
meddig köszörüli?
Vijjog, visít az ég,
a madárnélküli,

s e mégis-vércsehang
mindenen áthatol.
Tenyerem fülemen,
ki mégse zárhatom.

Már majdnem megfagyott,
csak szörnyű hangja él:
ez a félig-halott
üvölt az életért.

Más kor

Az a sötét középkor
tobzódott a színekben.
A barbár századok
kezén még érintetlen
a természet suhancos bája:
ártatlanság, vadság, erő.
Idill mögül leselkedő
veszély: buja lápok világa.

Az idő mintha állna.
Ámbár a nemzedékek
gyorsan helyet cseréltek
a síríg viselt jelmezekben:
páncélosan, palástosan,
csuklyásan, marokra fogott
pallossal, jogarral, kereszttel.

Így ropták táncukat
a pompás hölgyek és urak,
püspökök és parasztok, karjukat
a vigyorgó kaszás karjába fűzve;
körülöttük máglyák lobogtak,
járvány dúlt, véres háború;
fejek nézték karóra tűzve.

Csukaszürke uniformisban,
megregulázott környezettel
ez a civilizált világ ma
mintha egész másféle volna.
Ő a vöröset, feketét,
– a vér színét s a pestisét –
bőre alatt, legbelül hordja.

A pokol tornáca

Ez a pokol tornáca, nézd:
"Kutyával őrzött terület".
Nem lehet ám csak úgy betörni:
ördöggépű, hegyes fülű
lelkek gunnyasztanak körül,
mint a Notre-Dame vízköpői.

Félszemük mindig nyitva van,
megmorogják az idegent,
az illetéktelen belépőt,
de járhat-kelhet szabadon
minden törzsvendég; tőle itt
nem kérnek érvényes belépőt.

Forró fürdő, hideg zuhany,
felfrissít, mint a szauna.
Porhüvelyed akaszd a szögre;
hevítsd, hűsítsd a szellemed,
csak vigyázz, meg ne szokd nagyon,
csak le ne horgonyozz örökre.

Képzeltetés

Azt képzeled, hogy élsz,
lenyomod a kilincset,
s máris kilépsz esőbe, fénybe
a májfoltos falak közül.

Azt képzeled, hogy a szavak
nem porladtak el a szádban,
örökre vagy bánatra válthatók,
megszólíthatasz bárkifiát.

Azt képzeled, emlékszel pontosan
tetteid sok, bonyolult okára,
ízekre, verssorokra,
s halottaid eleven arcát
akarva felidézheted.

Azt képzeled, hogy az idő,
hiába pusztította el
sejtjeid több milliárdját,
elég egy gyöngye pillanat,
s azt képzeled, hogy élsz.

Sors

Honnan tudhatná azt a kő,
mit rejt belül s mi lesz a sorsa,
míg formátlan tömb, mielőtt
a véső átütötte volna?

Ismerheti *előbb* a kint
vagy a beteljesült gyönyört,
melytől a súly lebegni kezd
ha majd kerubként szárnyat ölt?

Bűnös, ha a zengő csapások
elkerülik, megmenekül
s mindörökre csak kő marad
emlék nélkül s jövőtlenül?

Szívedbe zártad

Szívedbe zártad, és
mint kagyló belsejében,
fogolyként élt szegény
a gyöngyfényű sötétben.

Hogy ne sorvassza úgy
az álmatlan magány,
véred adtad neki,
féltékeny pelikán.

De mert elvetted tőle
az édes levegőt,
mindez hiába volt,
mégis megölted őt.

Vágyad beteljesült,
már megmarad neked,
kővé dermedt szíved
a koporsója lett.

Nők

Petyhüdt kéz, négy ujján gyűrű,
arany. Szatyrot cipel.
Egykor bársonyosan simított.
Ugyan! Ki hiszi el?

Indiai fátyolruhában
dagadt térdek, bütykös cipők.
A viselőjében, szegényben
ki lát igazi nőt?

Májfoltok púderfolt mögött,
ráncok rózsásra kenve.
Egy sugárzónak szánt mosoly –
mintha százéves lenne.

Testünk előbb másnak jelez,
nekünk visszajeleznek.
Soká emlékszel még magadra,
mikor már elfeledtek.

Sirály

Költő volt és királyné,
legszebb asszony s anya,
mégis tövist virágzott
gyönyörű homloka.

Álmában csak sirály volt,
mikor nem látta más,
Starnberg egét hasító
hófehér villanás.

Érzékenység

Kezdetben, sziklahasadék-sebe
aprócska zúzódás volt, karcolás,
amelyre csak legyintett volna más;
egy Sylvia Plath elvérzett bele.

Négysoros

Az arc a kézre hajlik.
Milyen szép mozdulat!
Fűz lombja a víz tenyerében.
Ringatják álmukat.

Kedvenc képem

Kávéházban csendes terasz.
Kerek asztalnál egyedül,
itala mellett elmélázva
csokornyakkendő férfi ül.

Magas, keskeny a képmező,
összeszorítja a teret,
így épülnek gótikusan
egymás fölé a részletek.

A fehér háttérből kiválik
kint néhány ácsorgó alak,
s fehér tetők sejtetik távol
az elmosódó házakat.

Sötétkék tó az éjszaka.
Benne piros és sárga gömbök
úsznak, talán lampionok
vagy sűrű lomb között gyümölcsök.

Olyan, mint egy hóbortos éden:
a friss gyümölcstől roskadó
fák, álomszerű hóesésben.
Nakonxipánban hull a hó.

Felnőtt-titok

A kapu

Ha volna mód újjászületni,
nem kívánnék sorsot cserélni,
a nekem rendelt életet
szeretném másképp újraélni,
hogy mint egy szép követ, csiszoljam,
minden salaktól megtisztítsam.

Hogy hófehér ingként felöltsem,
minden üres percét betöltsem,
ne lenne több és jobb esélyem,
ne járnék nagyobb szerencsével,
nem érdekelne, mint szeretnek,
csak én magam jobban szeressek.

Fájó tudás mondatja vélem,
hogy elhagyottnak lenni könnyebb;
az ember elvájkkal sebében
egy ideig, s megkönnyebbülhet,
de akit te hagytál el egyszer,
az soha többé nem ereszt el.

Ha volna mód újjászületni,
másodszor talán megtalálnám
a kaput, melyet csak miattam
őriztek ott, az égi vártán,
másodszor talán sikerülne
belépni rajta idejében,
s mindhalálig együttmaradni
gyermekéveim Istenével.

Késő

Behúzódtam nyugalmas otthonomba,
kopogásodra nem nyitottam ajtót,
csak lapultam lélegzetvisszafojtva.

Bánom azóta, bocsáss meg nekem,
nem tudtam én, hogy nem térsz vissza többé
s örökre elveszítlek, Istenem.

Búcsú a nyártól

Elszökkenőben a földről a nyár,
zöld szoknyáján átüt a sárga szín,
tüllben zizegve lábujjhegyre áll,
mint a táncosnők Degas vásznain.

A nappalokból még erőt merít,
de búcsút int egy fáradt éjszakán;

ősz i ökörnyál száll az égen is
a szitakötő-csillagok nyomán.

Sok titkomat osztottam meg veled,
menj békével és emlékezz reám!
Nővérem voltál; s én követtelek,
kezed fogtam az élet hajnalán.

Évek múltán, hogy elcsitult a láz,
a csendes ősz szelídebb álmot ad.
Ha visszatérsz, s akkor még itt találsz,
úgy fogadlak, mint édes hűgomat.

Halottak napján

Mécsek gyúlnak egymásután,
míg kriptájába tér a nap,
fehér, sárga és rozsdaszín
borzas fejek bólintanak.

Márványlapok közt lépdelek,
áttetsző, vékony köd szítál,
néma üveggarang a csend,
a nyelve mozdulatlan áll.

Az ég alján halványpiros
a gyöngéd bőr, olyan finom,
mint seben régi forradás:
tapintása virágszirom.

Halottaim vesznek körül;
nem gyászos, sápadt sírlakók:
mosolygó ajkak és szemek;
élnek, lobognak, boldogok.

Novemberi napsütés

Mint visszanyert életöröm,
oly drága kincs, olyan mesés
e váratlan-jött napsütés
kornyadt depresszió után.

A nyúzott ólomszürke arc
új színt kapott megint: az ég,
s november ázott üstökét
puha felhők törülgetik.

Ez a csalóka pezsdülés
azonnal gyógyulást ígér;
a zsibbadt testet újra vér
meleg árama járja át.

Egy kis fűzfának szél cibálja
sok vékony ágba font haját,
a három nyárfa gyertyaláng,
hosszúra nyúlva úgy lobog.

Szeretek széllel-szembe menni;
az ösvényen megfordulok,
s akár a meglazult hurok,
lehull a fáradságom is.

Könnyű vagyok, olyan szabad,
mint amikor, örök jelenben,
még az étellel-szembe mentem,
s tavaszi volt a napsütés.

Felnőtt-titok

Azt hittük, megválaszolatlan
kérdéseinkre majd felel
a felnőtt élet. Nem sejtettük,
hogyan a kérdések kopnak el.

E szégyenletes igazságot
takargatták a jó szülők,
míg reményt keltve titkolództak,
mint holmi összeesküvők:

„Megértesz mindent idejében,
csak várni és tanulni kell.”
S megértettük végtére – őket.
Nem segíthettek semmivel.

Karácsony

Hegyek, havas harangok,
zúgásuk megtörik;
üvegfalakat húz körénk a csend,
kik jégcsipkés ablakaink mögött
gyermekként kuporogva
szárnysuhogást vélünk hallani
a korbácsuhogató téiben.

Egyedül kuporgunk,
megfeszített érzékekkel, szorongó
lélekkel várakozva,
elmúlt karácsonyok kísértete
lebbenti sápadt fátylait,
szívfacsaróan érzelmes képek
dermednek tátogó pupillánkra,
jó volna anyánkhoz bújni,
megolvadna a jégzár,
tűz duruzsolna az emlék-
cserépkályhák öblén,

s halottaink között
megszépülnének gonosz napjaink.

Őszi üzenet

Megborzong a liget az ősz leheletétől,
Szél jár az utakon, avarszőnyeget görget;
Hozzád is elviszi néhány zarándok álmom,
Ha a hulló lombokkal tovaringott, keringett.

Lehull a tarka lomb a bokrok rejtekébe,
Törékeny ágak közt bujkál a napsugár,
Aranyzöldes szemét még megvillantja néha
Lágybőrű levelek sárgás hamván a nyár.

Elhullajt pár percet a hosszú délután is.
Fáradt madár a csönd, a nagy platánra fészkel,
Képzelt szökőkutak szitáló csobogása
Ingerli pajkosan kedves, fehér neszével.

Jó volt itt a padon a válladhoz simulni.
Lehunyt szemmel ülök, érzem lélegzeted:
Az álomvalóság álmunkban folytatódik,
Soká nem mozdulok, hogy fel ne költselek.

Bár sose fogyna el, olyan szép ez az óra,
S a táj hervadt szíve oly lázasan dobog!
Tedd csak rá kezedet! Betűzd ki lüktetését:
A szerelemről szól, mint minden más dolog

Ebben az őszi parkban, az őszi fák tövében
S szívem csöndjében is, mely csak Neked beszélt,
Mióta érintésed úgy őrzi testem, lelkem,
Új elixír gyanánt, mint a növény a fényt.

1956, Szeged – 1996, Szolnok

Ha olvasom verseidet

Ha olvasom verseidet
– oly fiatalok és sugárzók! –
mintha tűnt életünk felett
hajolna át az ifjúságod.

Elnémultál nagyon korán,
hajlott koromban nyíltam én meg;
csönd rejti el homlokzatán
két torzóját *egy* párbeszédnek.

Ereklye

Csontszilánkok, tépett zászlók, keresztek,
ékköves kard, címeres korona;
szentek, hősök sok rekvizituma
együtt sem ér előttem oly sokat:
szentebb ereklye az a kerti pad,
ahol törékeny vállad átkarolva
melletted ültem, s meggyóntál nekem
lelkedben sziklasúlyúvá növesztett
nevetséges kis apróságokat.

Hisz jó barátok voltunk mindig is.
Válladra raktam minden terhemet,
s Te, gyöngébb, jószívvel viselted ezt.
De az a sápadt őszi délelőtt
– két évvel talán halálod előtt –
villámcsapás volt, reveláció,
hogy kis idő még – s elveszítelek.

Hogy bírtam azt el akkor, nem tudom.
Botorkáltam néptelen utakon,
kergetett, mardosott a bűntudat,
mindenütt, mindig Téged láttalak,
s tizenhárom év alatt megtanultam,
végórásra gondolnom nem szabad.

Gyönyörű voltál harmincévesen,
bár nem láttalak, csak fényképeken,
késői gyermek, akinek sugárzón
szép ifjúságod: rege, színes álom.
De úgy bejártam, és úgy megfogott,
mint fénytelen, fakó öregkorod.

A közbeeső néhány évtized:
hétköznapiak, cívódó szeretet,
olyan, mintha öröktől tartott volna,
s csöndben, titokban most is folytatódna.
Mióta békém újra megtaláltam,
mintha aludnál a szomszéd szobában,
lélek-függöny mögött mellettem élnél;
meg se rezdülnek, ha egyszer kilépnél.

Messzi harangok halk zúgása kél,
a szűz havát kongatja már a szél,
halálod havát s születésedét is,
s amelyben benned megfogantam én is.
Szelíden omló őszi sugarak,
mint gyöngéd kéz, érintik vállamat,
míg levél-suttogásod hallgatom
melletted ülve egy fehér padon.

Számvetés

Gyermekem nincs,
húszévesen nem akartam,
azóta magam élek.
Szeretteim közül
többen meghaltak,
mint akik élnek.

Tárgyak és emberek
között egyaránt
idegenül mozogtam,
amire vágytam,
magam előtt is
inkább letagadtam.

Bűntudat, bánat,
depresszió,
mind régi társam;
nehéz lesz bármi
jót is találni
e számadásban.

És ami szép volt,
ma az is fakó,
régi emlék.
Múlják el tőlem?
Kezet magamra
mégsem emelnék.

Hogy mi köt ide?
Magam sem tudom,
de erős kötélekkel,
és visszanézek,
már nem a magam:
a toronyőr szemével.

Egy gyökerű

Én türelmes akarok lenni,
nagylelkű minden áron,
hogy könnyebb szívvel megbocsássam
saját fogyatkozásom.

Mert egy gyökerű a szorongás
s minden tanult erényünk,
ha gyöngébb ösztönnel születtünk,
s önmagunk lenni félünk.

Égésnyomok

Színtelen táj. Bármerre fordulok,
mintha kialudt tűz nyomába járnék.

Az erdőben, amelyre pár hete
még pompás, vörös lángsátor borult,
megszenesedett már az avar is.

Köröskörül kopár fatörzsek
kúsznak-csavarodnak az ég felé,
mint szürke füstszalag.
Pernyeszagú a szél.

Talán az egész évért
vezekel ez a mezítlábas hónap,
hogy két marokkal szórja
fejére a hamut?

Égésnyomok a tájon – és a lélekben is.

Mulasztások jutnak eszembe
és önsorsrontó szenvedélyek.
S hogy nincs mód, kijavítani
a könnyelműen, egyetlen vonallal
odakarcolt művet, az életed.

Lassan megyek, fejem lehajtom.
S míg a szürkület egyre sűrűbb lesz,
az összemosódó háttér falán,
mint káprázatos visszfény, felragyog
újra az élet, ifjúság.

Azt bánhatom meg csak, hogy végetért.

Fekete lyuk

Fény nem jut ki belőle;
az életem fekete lyuk:
szökési sebessége
a fénysebességnél nagyobb.

A vadhattyúk

Égő tenger felett, ahol
épp lebukott a nap,
hangtalanul húz el megint
a vadhattyúcsapat.

Az elsötétült víz színén
mint hamvadó tüzet,
látom visszaverődni még
a tükörképüket.

Szárnyak szántják a sós habot,
tizenegy pár csoda,
s a tizenegy madárfejen
színarany korona.

Ó, későn jött felismerés!
Mint villám sújt sziven,
hogyan elveszett fivéreim –
ők azok a vizen!

Szép és szelíd királyfiak,
tizenegy dalia,
emlékké porladt testükön
fényes hattyúruha.

... Szőnek csalánból ingeket
holtig némán, ha még
csak egyet is közületek
ezzel megváltanék!

Félálomban

Mint miniatűr tenger, úgy pezseg
az elalvás előtti pillanat.
Félálomképek rajzanak puhán:
aranyhalak, gyöngyöző víz alatt.

Kagylószemek, parányi fák között
le-lebuknak a néhány centi mélybe,
s megkettőződve, összenőtt uszonnyal
lebegnek az üvegfalakhoz érve.

Kaleidoszkóp! Bűvös akvárium,
jutalma egy lemorzsolts, szürke napnak!
Hosszan csillogtasd álmod szálait,
míg a valótól lágyan elszakadnak.

Feszület

Míg körbejárt a fény
a márványfalakon,
a szemem beléütközött,
egyedül volt szerény
aranytól csillogó
kincsek, szárnyak, leplek között.

Lába letört virág:
két sápadt, gyenge szár,
hervadtan csüng a kereszten,
sovány bordái közt
verdeső szíve már
haló madár, tovalebben.

Homlokába tövis-
gyöngyöket mart a kín.
Félig lehunyta lázas szemét,
s vértelen ajkain

már nem felejthetem
a szenvedés ígézetét.

Alkonyati jelenések

A vízparti háztoronyból,
egyszemélyes páholyomból
szemközt a hatalmas éggel,
minden este végignézem:

Jelmezeiket felöltik,
a nagy színpadot betöltik
körül az alkonyi fények:
kezdődnek a Jelenések.

Hétfejű szörny hull a porba,
lángot, vért lövell a torka,
s feltündöklök a holdsarlón
egy sugárköntösű asszony.

Megnyílik az éj pecsétje,
alászállunk mind a mélybe:
az aznapi kis halálba,
készen a feltámadásra.

Sötét lett

A homokon még lomha és esetlen
teste a vízen bont fehér vitorlát,
fény csillan nyaka meghajló ívén:
hószíntollú madár! így bukdácsoltál,
s siklottál tova álmaid vizén.

Szorongó életed holdkórosát,
hosszú sugarak csalogattak egyre,
önnönmagadtól mindig távolabb,
ki az öbölből a nyílt tengerekre,
amíg a part örökre elmarad.

Mintha a föld gördült volna odább
a szétfutó horizontok mögött;
segélykeresve már hiába nézed,
mert csak a víz, a nagy víz hömpölyög,
s a rácsukódó égbolt is sötét lett.

Öröktől és azóta

Öröktől és azóta
érezem, hogy létezem,
cél nélkül hull a porba
mégis az életem.

Bár volnék én a fecske,
ha új nyarat csinál,
magokat csipegetve
az Úr lábainál.

Bár lennék én a bánat,
mely mindig felderül,
ha fanyar italába
egy csöppnyi méz kerül.

Bár lehetnék a gyermek,
aki csodára vár,
s mélyén a rengetegnek
hiszi: hazatalál.

Azóta és örökre
fizetnék bármivel,
ha válhatnék a szóvá,
amely nem hangzik el.

Könnyebb

Jónak lenni azokhoz,
akikhez kellett volna,
késő: meghaltak már.
S másokhoz mi közöm?
Elég, hogy nem vagyok rossz;
ezt biztosan megússza,
kinek alkalma sincs.
Könnyű sors; köszönöm.

Egyedül lenni könnyebb.
Akárki megmondhatja,
ha kipróbálta egyszer,
mitől annyira félt.
Pitvarában a csöndnek,
mely házába fogadja,
kezet moshat, leülhet.
Mint aki hazaért.

Családi fényképalbum

Nanó

Kis nagyanyám csupa méltóság.
Aprómintás fekete selyem-
ruhája szinte suhog a képen.
Egyidős lehet rajta velem.

Fehér haj, kalap, nagy komolyság,
csak a szeme sarka kacér.
Festett-vörös, nadrágos unokája,
bizony, közelébe sem ér.

Nanóért még igazi párbajt
vívott hajdan nagyapám
egy elmúlt, másik századvégen,
amely csak mese már.

Úgy halt meg "ukránbetegségben"
az ostrom után Pesten
– épp felköltöztünk a pincéből –,
hogyan mellette észre se vettem.

Keri

Századánál tíz évvel idősebb,
mondta valamikor.
Most végét járja a század,
s ő majd húsz éve por.

Nézd itt, ezen a képen!
Húgára támaszkodik,
tétovaság a szemében,
hisz alig lát valamit.

Szelíd kis domb a háta,
görcsös ág a keze;
a folyondáros házfal:
legillőbb háttere.

Mint karcsú, fiatal lányt
őrzi másik fotó:
könnyű, mint a gazella,
szeme ábrándozó.

Anyám nagyobb testvére,
köztük tizenöt év;
inkább volt pótmamája,
később meg a miénk.

Napsugaras kedélyén
soha folt nem esett,

így élte életünket
a sajátja helyett.

Mintha nem tudta volna,
milyen nehéz neki,
mindnyájunk kis cselédje,
önzetlen, jó Keri.

Szüleim

Szép férfi volt apám
öregen is. Merészen
szökő orr, dús szemöldök
lombja alatt sötét szem.

Arca inkább komor.
Így, ritka mosolyának
varázsa: mint ha gyors fény
villant fel esti tájat.

Anyám édes, szelíd,
akár az este holdja.
A fényképen apám
gyöngéden átkarolja.

Nyers kőszál s lenge völgy
egymáshoz dőlve állnak,
szépséges szobraként
az összetartozásnak.

Gyerekek

Itt hárman mi vagyunk,
Rékasy-gyerekek,
Tomi öt, Gyszi nyolc,
magam tíz évesek.

Tomi vidám kis képe
szélesen vigyorog.
Gyszi a legjobb képű.
Én még copfos vagyok.

A felvételt profi
fényképész készítette:
vidéket járó majsztró.
Utána kiszínezte.

Így aztán megbecsültük.
Bekeretezve szépen
az ebédlőben lógott
szüleim életében.

Ötvenöt és hatvan közt
járunk – épp félszáz éve!
Ki hitte volna akkor,
hogyan ezt is még megérje.

Illett hát elővenni,
hogyan újból kitanuljuk,
két öregúr pocakkal
s én: harminctól a húguk.

Anyám

Mellettem ülsz, ha ébredek.
Szemed fölöttem mosolyog.
Széthajtod hajad lombját,
kivillan szelíd homlokod.

Messziről úszik be arcod:
egy óceánnyi múlt mögül.
Még csaknem fiatal vagy.
Pár kis sugár szemed körül.

De nem jöttél el tegnap.
Ma is nélküled telt a nap.
Behúzza függönyét az éj,
s nem hívtalak, nem vártalak.

Elsüllyedsz lassan bennem?
Arcod vonásaimban él.
Megrebben számon a neved:
egy gyors fohász a holtakért.

Anyám mosolya

Egy félmosoly,
az ajkak alig-rebbenése:
felhőkön átoson
egy csöpp fény, alig venni észre;
épp csak megérint,
mint madár szárnya a folyót,
s tovább gyűrűzik
bennem a mosolyod.

A közhely védelmében

Ihlet

Nem olyan extra lelkiállapotban
készül a vers, mint ahogy azt
a laikus hiszi.
A révedezés, az ihlet szakasza
gyakran elkülönül időben,
és utcán, villamoson, társaságban
– a legalkalmatlanabb körülmények között –
lepi meg a rá hajlamosakat.
Ilyenkor hagyja el az ember
a csomagját, száll másik buszra,
felejt el ebédelni,
köszön teljesen ismeretleneknek.
Ilyenkor gyúlik, gyűrűzik, hullámszik
valami a tudatalattiban.
Rögzítése csak koncentráció.

A közhely védelmében

Miért bántjuk annyit a közhelyeket?
Hiszen a szegény közhely
is egyszer zsenge és friss
gyümölcs mindenki ínyén.

S mi lehet szomorúbb,
mint ha valaki már mindent látott,
minden könyvet elolvasott,
így mindig ugyanegy közhelybe botlik:
„nincs új a nap alatt”?

Inkább mosolyogjanak meg,
naiv lelkendezőt, tudatlant.
Legyek csak balga felfedező
lejárt csodák közt.
Kívánok magamnak sok
közhelyes boldogságot
a legutolsó, garantáltan
individuális kalandig.

Kolumbusz tojása

Fél a szörnyű csapástól,
hogy kiszórja a rosta,
mert az elnyűtt csapáson
a Parnasszust taposta.

Locspocs, latyak s megint
kátyú fenyegeti:
hogyan lehetne itt
szárnyat növesztetni?

Addio, régi vers,
amelyre nincs bocsánat!
Sutba kell vágni ezt
az ezredvég fiának

s lányának egyaránt.
Követ másféle elvet:
Lám, enjambement gyanánt
megfelel egyetlen bet-

ű is, az angyalát!
és angyalszárnyakon
ű is, az angyal, át-
röpül a versszakon.

Versdivat

Légyen krinolin, paróka,
bukjelszoknya vagy mini,
ha a szokás parancsolja,
a legbölcsebb: hordani.

Az új divat csak egy áron
túri el a rímeket:
hogyha kancsal s csúfondáros
töltetű a versezet.

Versritmusra sincs ma szükség.
S nem hendikep semmiképp:
minél nagyobb képtelenség,
annál módosabb a kép.

(Bár e kunszttal már a pajzán
gyermekkánon kirukkol:
„Száras tónak nedves partján
döglött béka kuruttyol.”)

Kezdem megkedvelni

Kicsit idegen volt először,
de kezdem megkedvelni lassan
a mai furcsa versszokást:
e némiképp dallamosabb
prózában művelt, csattanóra
kihegyezett és bizarr ötletekkel
tűzdelt, laza beszédet.
Folyhat az aztán bármiről –
a témakör kétségtelen kitágult.
Szinte semmi sem köti a beszélőt;
mintha lezser baráti társaságban,
néhány pohár könnyű bor mellett
engedné el magát, bravúros
füstkarikákat eregetve.

Az érzelmeket rejtegetni kell,
de csak annyira, hogy a hallgató
észrevegye és megörüljön,
akár húsvétkor a bokrok közé
dugott csokoládé tojásnak.
Tartózkodóbb s bizalmasabb a hang –
egyszerre mind a kettő.
A két fél eközben összekacsint;
értik egymást, és élvezik
a körön kívül értetlenkedéssel,
fejcsóválva fogadott szüleményt:
mit hullat épp most Pegazus,
tollat – vagy amit a többi ló?

Hangod mutál

Hangod mutál,
bár nem vagy hímnemű,
még kevésbé kamaszkorú.
Hajszálnyival naponta esendőbb
tested gyors változása
sem függ össze nemi hormonokkal:
egészen másfajta gyümölcsöt
érlel benne a süllyedő idő.

Megtörtént esetek

A szépszavú képviselőnő
a parlamentben búgta:
Örök példaként *álljék* előttünk
X meg Y útja.

Nekem rögtön beugrott erre
Z doktor, a goromba,
ki ráförmedt a betegére,
egy finom úrasszonyra.

Csúnyán *köhögöm* – szólt a hölgy;
a doktor úr vörös lett:
Maga nekem itt ne ragozzon,
meg se mukkanjon többet!

A kép

Ahogy a vicc, az anekdota születik,
előbb a csattanó,
s hozzá kerekítjük takarosán
az előzményt, a többit:
versben a legelső a kép.
„Hervadása liliomhullás volt” –
s lett belőle a Szép Ilonka.

Kopaszodó barátomnak

Faszcináló szőrzetednek
régi helyén csak homlok van;
mivel vigasztaljalak meg
vigasztalan bánatodban?

Mire volt jó? Puszta gondnak!
Tar fejjel is kapsz menyecskét.
Sámsonnak és Absalomnak
is a haj okozta vesztét.

Meleg szoba

Támár

Támár – Thomas Mann felfogása szerint –
tiszteletre méltó okból cselekedett,
amikor, második özvegysége idején,
szajhának öltözve elcsábította Júdát.
Tette mindezt ósanyasága érdekében,
hogy az üdvtörténetben
a maga helyét kiveredje.
Persze a Biblia néhány sorából
nem ismerhetjük Támár
mélyebb motivációját;
nem látjuk az egyenes tartású
vonzó fiatal nőt
összehúzott szemöldökkel figyelve
a pátriárka Jákob lábánál ülni.
Ő, ahogy a nagy író kitalálta,
a tanításra, Istenre mindenkinél fogékonyabb,
eltökélt és kellőképpen furfangos teremtés:
kedvencem az ószövetség asszonyai közül.
A szeplőtlen szűz fordított előképe.
Mindketten mindenekfölött anyák,
méhük gyümölcse „áldott”
(Támáré csak egy szem a láncban),
s tudatában vannak a magas küldetésnek:
Mária alázattal, engedelmesen elfogadja sorsát,
Támár maga veszi azt a kezébe.
S bár nem finnyás az eszközökben,
bátorságát csak csodálni tudom,
tapsolva néki s elismételve
a megszegyenült Júda szavait:
„igazabb ő nálamnál”.

Miért nem?

Nincsenek szárnyaim,
kopoltyúm,
árnyékot adó lombjaim.

Nem szárnyalok,
mélyekbe nem hatoltam,
magamat sem oltalmazom.

Mért nem vettél a szárnyaidra,
oltottál belém bölcsességet,
óvtál meg a kiszáradástól?

Vagy mért nem élek legalább
oly boldog-öntudatlanul,
mint a halak, a madarak s a fák?

Főnevek

Anya, arc, angyal, alkony,
álom, áhítat, árnyék,
béke, boldogság, búcsú,
csönd, csoda, csipke, csillag,
dallam, dér, domb, derű,
elme, emlék, eső, est,
ég, éden, élet, éj,
fény, felhő, fű, fenyő,
galamb, gyökér, gyümölcs,
hajnal, hegy, hó, halál,
ima, írás, idő,
jég, jel, jövőendő, jóság,
kapu, kút, kő, kehely,
lomb, lélek, levegő,
mennye, magasság, madár,
nád, nap, nyár, nyugalom,
oltár, oltalom, otthon,
őz, ösvény, ősz, öröm,
pára, part, pillanat,
rét, rózsza, rügy, remény,
sors, sír, sikoly, sirály,
szó, szellem, szél, szírom,
tél, tajték, tűz, tavasz,
út, üdv, üstökös, ünnep,
víz, vándor, vágy, virág,
zápor, zsoltár, zene.

Meleg szoba

Meleg szoba
megkönnyebbülsz ha belépsz a nyirkos őszből
tíz vetett ág középen széles asztal
székek többnyire üresen
akik itt laknak nem tudnak járni
járókerettel ketten úgy-ahogy boldogulnak
meleg szoba
az ágyak mellett éjjeliszekrény
telefon mely nem működik
egy vázában selyemvirág
jobban virít a kelleténél
de a három narancs valódi
s az aprósütemény
a frissen festett falakon
fényképek nincsenek
csak egy kicsiny Mária-kép függ
az egyik ág fölött
meleg szoba
a jobb sarokban most is énekel
a madárszemű s -kezű öregasszony
felváltva nótát és zsoltárokat
elmúlt kilencvenöt

nem emlékszik már semmire
de a szöveget hibátlanul fújja
csontra aszott bőr
ehhez képest a hangja
meglepően erős
meleg szoba
a béna nő csipketerítőt horgol
hangosra kapcsolt televízió
nem nézi senki se
nővérke nővérke kiáltozik a barnakendős
nem tudja magát betakarni
nagyon fázik a meleg szobában
nincs nővérke majd ha hozzák a vacsorát
várjon türelmesen
hallgasson már nem érti
magány és intim testközelség
úgy együtt járnak itt
mint a hófehér ággyal az ürülékszag
a látogató megszokta már
betakarja a nénit
de az továbbra is csak a nővért hívja
a szomszéd fülke csendesebb
szállongó cigarettafüst
más szobákból a járóképesek
elüldögélnek itt ritkán beszélnek
történetüket elmondták százszor
mire gondolhatnak egész nap
meleg szoba
menedék ebben a nyirkos őszben
fő esemény a három étkezés
az ellátás elég jó
ma gyümölcsöt is kapnak a vacsorához
az eltompult szemek megfényesednek
buzgón örölnék az ajaktalan szájak
meleg szoba
még csak öt óra van
ötórával vége a napnak
ma már semmi sem várható

A feltétel

A szeretet hajléktalanjait
megcsúfolta az Úr,
hajlékából kizárva még itt;
üdvösségük feltétele
ugyanaz, mint a lényege:
a tőlük megtagadott
szeretet és hit.

A városlakó

Régen kakasszó költötte a házat:
új napot zengő, víg kukurikú.
Most mennydörögve érkezik a hajnal;
mintha kartácstűz söpörne a hídon,
dübörög, csattog az első vonat.

Gyermekként hagytam el falumat.
Már magához láncolt a város.
Láncot csörgetnek itt a reggelek.
Felülről bámulhatom a folyót
egy magasságban a fenséges éggel –
magányomban senki nem háborít.
Észrevétlen járkálhatok az utcán.

Egy fiatal lány egyszer megpróbálta
átadni ülőhelyét a buszon.
Először történt – meglepődtem,
de jólesett, ha tiltakozott is
szívemben a maradék ifjúság.

Az esték csöndesek, hosszúira nyúlnak.
Halogattam a lámpaoltást.
Bűntudat gyötör, mintha részem
volna benne, hogy végetért a nap.
Legkedvesebb órám az éjfél.
Nyugodt lélekkel várhatom be:
kísértetek ébren nem látogatnak.

Idős hölgy, magányos városlakó,
kiegyensúlyozott, rezignált.
Ilyennek látna a falusi kislány,
ki a jövőjét annyi bizalommal
színezgette egy tiszai hajón.
Talán, megsejtve valamit a sorsból,
megszólítaná az idegen asszonyt,
s mosolyogva átadná a helyét.

Nyarak

A part szélén guggoltunk
békésen rakosgatva kincseinket:
gyöngyfényű kagylót, üres csigaházat,
különleges formájú köveket.
Boldog delfinekként ficánkoltunk a vízben,
s kiáltozásunk
a madarak szólamával
komponista nélkül is
vidám szimfóniába olvadt
Forró homokot csurgattunk a hasunkra,
aranyszemek táncoltak benne,

a folyó köldöke is bearanyozva csillogott
szárnyas kis tetemek virágporával.

Sohasem érzékeltük az időt.
Néha megengedtük a napnak,
hogy ujjaink résén szemünkbe tűzzön,
s kaleidoszkópot fedeztünk fel
becsukott pilláink mögött:
így kavarogtak, folytak össze
a percek és az évek is,
minden egyetlenegy
soha véget nem érő
szivárványszínű nappá a Tiszaparton.

Drága Tisza!
Mégvénültünk, te fiatal maradtál,
mindenkit és mindent legyőztél.
Hiába nyesték, gyötörték meg partjaidat,
mészárolták le a fákat,
merész, kanyargó medred falába
fészkelnek most is a fecskék,
s hol itt, hol ott bukkan fel
a szőke homok, az újranoított parti erdő.

Te emlékeztetsz az első szerelemre.
Te emlékeztetsz az apámra,
ki több mint félszáz évet
szentelt neked az életéből,
s agóniája közben is veled,
makrancos kedvessel viaskodott,
te emlékeztetsz a beláthatatlan égre,
déli verőre, bársonyos alkonyokra,
tulajdon örök szomjúságomra és a
vizedben megmártózó végtelenre.

Nem tűnhet el nyom nélkül,
ami legfontosabb: az életünk volt.
Ó, idő csöndesen úszó szigetei!
Mint varázsszőnyeg a levegőben,
úgy lebegnek nyaraink
e rejtelmes közegekben,
s felhúzott térdrel, gyermekmosollyal
ott kuporogtunk mi magunk is.

Visszatérő álom

Visszatérő álmomban repülünk
ódon erdő felett,
aranyló fakoronák forognak alattunk
méltóságteljesen, szelíden,
közeledve, messzibbre szállva;
az ott a mi platánunk,
kérge alatt szerelmes éveink gyűrűivel,

zajtalanul kering az őszben
fényben úsztatva felszegett koronáját.

Húvösödik.
Tetszhalálából feltámad a szél,
mind kíméletlenebb örvényeket kavar a levegőben,
szédülök,
egyszerre eltűnik a föld,
hatalmas tölcsér szívja magába
a távolodó fákat,
összemosódnak a színes lombok,
kiáltanék,
– fogj szorosan,
el ne eressz halott szerelmem! –
de csak az idő,
az idő zúg a mélyben,
elnyeli sikoltásomat.

Októberi tavasz

Októberi tavasz.
Az ég fényes és könnyű,
csak száll, száll egyre följebb,
akár egy nagy kék luftballon,
míg lent az ősz aranyszőrű csikói
vidáman ropogtatják
az ágak paraszát,
rugdalják szét a szikrázó avart.

Ígérkezik még pár könnyelmű, szép nap.
Bánj velük pazarul,
s fizess meg értük bőkezűen:
percenként hetvenöt szívdobbanással,
párnán hagyott hajszálaiddal,
minden lélegzetvételeddel.

Talán itt az utolsó alkalom,
ez az őszi majális.
Légy pünkösdi király;
a következő batyusbálon
majd úgyis mást választanak,
ez a te ünneped,
elég a szemedet lehunyni,
s máris minden vágyad beteljesül.

Az ég fényes és könnyű,
csak szállsz, szállsz egyre följebb,
nyerged alatt aranyszőrű csikó,
fiatal vagy újra, zavartalanul boldog,
kibontott hajad úszik utánad
s lenről vidám hallali hó.

Belesimulva

Nem kell, hogy kihallatsszék
a kórusból a hangod.
Nem kaptál szólószerepet;
arra ügyelj inkább,
hogy jobban belesimuljon.
Észrevétlen izmosítsd
a dal szárnyát: testvéreiddel
együtt röptessen a magasba.

Lakberendezés

Ha akarod,
átrendezed a múltat,
mint egy szobát.
Kifényesített bútorokkal,
csönddel, süppedő szőnyegekkel;
a vitrinben a nemlétező tárgyak
alakot öltenek kívánságod szerint.

Elég veszni hagyni
írott emlékeid,
naplókat nem vezetni,
szemtanúkkal szóba nem állni.
Minden másról gondoskodik
a készséges emlékezet,
lágymint viasz ujjaink között.

Különös hatalom –
a véglegesen lezárt múlt felett.
Kiszolgáltatva a nyitott jövőnek;
hisz rajta igazi
múltunk uralkodik.

Körhinta télen

Kopás

Örökké visszanézni is unalmas,
s nosztalgiánk reménytelen.
Dédelgetett érzéseink fakulnak.
Varázsuk elszáll, ha rádöbbenünk:
másolatok csak; az eredeti
nem hívható elő.
Lefejthetetlen rétegek fedik,
vagy úgy bomlik szét, mint a hagyma héja.

Volt egy pillanat – tudjuk –, amikor
anyánk csillagarcát először
ismertük fel. Lehajló égbolt, felhők
ezer érzéki képe valahol,
fogalmaink mélyén elrejtve: él.
De öröm, fájdalom, megismerés
szívdobogása csak a múltó percé.

Hiába vesszük üldözőbe
tisztaszemű gyerekkorunkat.
Riadtan hátrál, elrejtí előlünk
kéksugarú tekintetét.

Lélek és test

Lélek vagy, egykor zsendülő,
mint a fű áprilisban
s az ütköző kis levelek.

Lélek vagy, fáradt és fanyar,
akinek terhes már a nap,
s őszi ködökbe burkolódzik.

Test vagy, hajdan fénylő, túlcsorduló,
akár a friss gyümölcs,
test vagy, apadt és hervadó,
mint az ágon felejtett.

Lélek és test voltál,
két csillag szimbiózisa
míg egy pályán keringtek;
boldog, fiatal szeretők,
együtt ébredtek és aludtak.

Lélek és test vagy,
két örökkön pörlekedő boldogtalan,
ki egymás nyelvét már nem érti,
s szétválík nemsokára.

Szövetségesek

A test a kiszámíthatóbb fél.
Jól szervezett társadalom.
Hősieken kitart a posztján;
több tiszteletet érdemelne.

Sejtjei katonás rendhez szoktak.
Fegyelem, összehangolt mozgás.
Nagy a tét: a megmaradás,
s hajszaalon függ: a lét veszélyes.

Az ellenség fáradhatatlan.
Réseket keres, beszivároq.
A falat beveszi rohammal.
A kapukat, mint Tróját, csellel.

Katasztrófáktól retteg a test.
Pompei, Hiroshima kísérti.
Elaggott birodalmakat
belső gyengeség omlaszt össze.

S a lélek? Együtt küzd a testtel,
része minden ütközetnek.
Szövetséges nagy hatalom:
kiment a bajból s belerángat.

Nagy diplomata. Titkolódzó.
Hajlamos a különcködékre.
Azt reméli, túléli társát
új szövetségben, más planétán.

Kétely

A tények ingatagok,
ha tetszik: minden illúzió,
szépen csillog,
könnyű, mint az aranyfüst.
A hit: nemesfém,
értéke, súlya van,
beváltható;
ám a kiváltságosoké.
Mit kezdesz a kiürült éggel,
gyermekkorod Jézuskájával?

Pedig, aki nem kapaszkodik, azt
elengedi az ág,
leveti fekhelye,
elgáncsolja egy árnyék.

Körhinta télen

1.

Óracsörgés ébreszt, józan, kimért hang,
a belső árnyjátékot megszakítva.
Felkínálkozik egy percre a reggel:
szilárd formák, valóságos színek;
hallható lesz a gyöngye neszezés,
egér a falban: a szomszédok kelnek.
Elszántan törlöd ki szemedből
a nap első sugarait.
Mint földbe a vakondok,
fúrod vissza magad
fehér párnák, sötét álmok közé.

2.

Három napja, hogy így szakad a hó.
Nagy pelyhek vastagítják
a parton szétterülő hermelint.
Háttal az utca-frontnak, bekerít,
foglyul ejt ez a világvégi csönd.
A csönd szirmait pörgeti kint a szél.
Álmos délelőtt, álmos délután.

3.

Arc tapad az üvegre; ismered
a rejtőző-leselkedőt.
Sminkelt maszkja mögött
horpadt és üreges,
mint kívájt sziklatömbök.
Kereksége szemfényvesztés:
a holdnak nincs húsa, csak csontja.
Halálfej mosolyog
elbűvölően.

4.

Leengeded a rolót;
hideg szeme ne nézzen.
Fehér tabletta, kerek pici ostya
a nyelveden, feloldoz.
Nem örök, visszavonhatatlan
a sötétség: színeket gerjeszt.
A vendégek is gyülekeznek:
élők árnyai s hús-vér holtak.

5.

Óracsörgés ébreszt ...
Mintha körhintán ülnél.
A megrögzött ismétlődések

pályáján nincs megállás.
A masinát az idő hajtja,
s érzed: minden menettel
gyorsul a forgás.

Hét mondat

Verset írtam tizennyolc évesen
Költőt szerettem
Elmúlt az élet Negyven év
Verset írok
Halott költőt szeretek
Nagyot lobbant az elhantolt nyár
a föld alatt

Depresszióban

Ha sötét szemed
magadra szögezed,
mint megszakadó áramkörben a fény,
kialszik a világ.
Eltűnnek közeledből a tárgyak,
emberi arcok, durvák, szelídek,
otthonod, a táj ahol otthon éltél,
biztonságod sarkkövei,
az egymást ölelő szavak;
eltűnik lábad alól a föld is,
üres fogással a semmibe nyúlsz,
s ismeretlen térbe zuhansz.

Érzékeid fals jelzéseket adnak,
már önmagad se vagy:
egy másik test idegen szenvedését
éled át értelmetlenül,
évmilliárdok óta, évmilliárdokig,
a dermedt idő kényszerzubbonyában
kiszolgáltatva, hogy védekezni sem tudsz,
csak lélegzeted kapaszkodik
görcsösen, ájulás előtt,
csak a szíved érzed remegni
mint egy szélütött rózsát.

Így játszik veled a Halál,
főpróbát tart naponta,
hogy összeszokjatok,
már kívánod a rendszeres mérget;
elfogadod kísérőnek az utcán,
vacsorapartnerednek,
játsszótársnak, ki csak tréfából ijesztget
eszélős pánik-petárdákkal,
nyaktörő mutatvánnyal,
jeges depresszióval,

elfogadod késői szeretőnek,
ki romló tested karjaiba veszi,
s csontgödöréből visszakacsint,
ha sötét szemed
magadra szögezed.

Nem ártana

Láttam öreget, félbolondot
az utcán magában beszélni.
Mások macskának, papagájnak
fecsegnek a bezárt ajtók mögött.
Lehet, hogy sokkal több emberben
megvan ez a természetes hajlam,
csak hogy a szégyenérzés visszatartja.
Pedig sok kiszolgáltatott
embertársunk megmenekülne
megállóban, villamoson, vonaton,
ha általánossá válhatna a szokás.

Pajtásod

Nem angyalod, sem démonod:
a pajtásod szerettem volna lenni,
hogy mint két kisleány,
együtt keressük a nagyszerű kalandot;
ettől még lehettünk volna szeretők is,
akik a nemek harcát elfelejtik:
nem féltékenykednek
s nem használják ki egymást.

Nyelvtan

Ritkán használom
a többes szám első személyt,
s ahogy múlnak az évek,
egyre ritkábban, sajnos.
Lám, miről nem árulkodnak
a személyes névmások s a ragok!
Pedig néha nagyon unom már,
hogy az egyes szám első személyhez
egyes szám első személyben beszéljek.

Tabula rasa

Érzéksalódás

Arccal előre, még ma is
hosszúnak érzem az időt,
mint a feszültség perceit
egy sorsdöntő asszó előtt.

Ha visszanézek: villanás
az egész élet; annyi csak,
ameddig egyik tűr hegye
megkerüli a másikat.

Jelen

Mögötted lombjavesztett erdőn
sűrűsödő homály,
felderítetlen táj előtted,
süppedő ingovány.

Olvadékony pillanat forraszt
egybe múltat, jövőt:
a semmi szétvált két darabját,
már s még nem létezőt.

Mint laza föld, az idő folyvást
omlik lépted alatt,
esélyed egy arasznyi rög;
vesd meg a lábadat!

Toronyházban

Eltűntek jó szomszédaim,
el a bogáncsos fejű fák,
s közelébb lopództak a házak,
egész közel a Zagyva is,
szinte az ablakomig ér,
mikor kiárad.

De fekve most is csak az ég
tölti be szemhatáromat
mint tegnap vagy holnap,
elnézem késő délután,
hogyan kékterítős asztalán
rózsás kis tenyerek maszatolnak.

A csend is, mint a kék üveg,
csak a vonat robbantja szét
ezer szilánkgig,
tíz percre újra összeáll,
gyanútlanul csillog, simán,
új robbanásig.

S ím, lassacskán mozgásba jön,
úgy elkering a nagy torony,
mint egy forgó kalitka,
hogy háromszázan laknak itt,
de fogoly csak magam vagyok,
a kettőnk titka.

Szeretem a fogságomat,
e szédületbe ringató
érzéksalódást,
s várom, mert nem késhet, tudom,
s meghitt barátként fogadom
már a szorongást.

A panelház éje

Az éj hollósötét hajsátora lebontva
– beletörött a fésű: látod a csonka holdat?
Sehol egy árva lélek az árva Zagyvaparton;
ablakomhoz a hangok testtelenül lopódnak,

akár a szellemek. Bizony, titokzatos
egy ilyen nyári éj! Zene, gyereksírás,
kutyavonítás messze, a békák kórusa;
de a sötétben mindez, együtt: valami más.

Mintha egy kóbor árny ismerős-ismeretlen
nyelvén próbálna újra közölni valamit,
hogy aztán elmosódva, mint álomkép szokott,
csak a panelház nyűgös lármáját hagyja itt.

Pillanat

Nem fényesíti át a nap;
búsan lebeg a pillanat,
árnyékos lett tükrös szeme,
lehullott mind a gesztenye,
ködsuba lóg fa-vállakon.

Az asztalon kancsó, pohár.
Ideje volna menni már,
de istenem! oly jólesik
csöndben elüldögélni itt;
hosszú kortyot kínál az ős.

A nyár itala égetett,
ez az aszú most édesebb;
felejtkezz hát az illatába,
ne is gondolj az indulásra –
a havazás még messze van.

Nem vagy szép többé, sem okos
(lám, ez a kép is sablonos),

s egyedül vagy, de meglehet:
felfedezted az életet –
a régi seb alig sajog.

Kiről azt hitted, elhagyott,
vagy úgy tudtad, régen halott,
egy szóval megidézheted,
s mint olvasón a gyöngyszemek
peregnek az elmúlt napok.

Bár árnyékos lett szép szeme,
nagy tükre titkokkal tele;
tanulhatsz sokat, ó, sokat,
megfejtethsz hosszú álmokat,
míg ellebeg a pillanat.

Kék madár

Szél söpri be az ég
röpködő függönyét
a szobám ablakán.
Csattog, viaskodik,
lengeti szárnyait,
mint egy fogoly madár.
A kék madár.

Magot szórtam neked,
úgy édesgettelek,
nem várt kalitka, csak kalács;
hagytam: szabad legyél,
mert hittem: többet ér
a nyitott ablak, mint a rács.

Megvoltam nélküled.
Most jó a szürkület:
hogyan viselném gondodat?
Szállj tovább csendesen;
én már nem keresem
a boldogságomat.

Ágnes és az angyalok

Tőled tudom, hogy nem a mennyben
bóbiskolnak az angyalok:
esténként a sziklás hegyekben
röpködnek, mint fehér sasok,

s akár az egyszerű halandók,
törékenyek, sebezhetők;
ha szárnyuk sérül, földre hullnak,
mint mi, éppúgy szenvednek ők!

Hogy olykor félelmetesek
mikor a hírrel megjelennek;
Mária is megremegett
míg várta – ölében a gyermek –,

míg máskor, mint a léghuzat
ki-bejárnak egy kis szobában,
s kicsinyre húzva magukat
„csellengnek néha szinte százan”.

Almával kínáltad meg őket
s úgy szólítottad, név szerint.
Milyen bájos és vakmerő tett:
angyal vendégli társait.

Nekem meg a szomorúságom
elszáll, ha csak rágondolok
s felüdülök a látomáson:
Ágnes s vele az angyalok.

Gombban is kincset

Egy nap, mint gondtalan gyerek,
örök vakációra ébredsz.
Szélnek eresztett életed
hirtelen papírkönnyűvé lesz.

Papírsárkányként égbe száll,
együgyű boldogság honába,
hol gombban is kincset találsz,
s egy szem cukorral bújsz az ágyba.

Nosztalgia

A napokban kapott
Gombocz-díjat a kislány,
ki húszas éveim
játzópajtása volt.

Visszapördülő végű
mutatóujjacska
mókásan rámszögezte
(kis bikaszarvakat).

Magam (a torreador)
piros ballonkabátból
rögtönözve csalétket
incselkedtem vele.

Akkor ment iskolába,
két kislányt szült azóta,
felnőtt gondjai közt
nekem mégis gyerek,

akivel vén fejemmel
szívesen játszanék még
piros kabátban
bikaviadalt!

Predetermináció

Sorsod, mondják, te választod, magad –
de választásodat mi szabja meg?
A múlt előtted jár, akár a végzet;
erősebb, mint a régi istenek.

Képességed öröme, fájdalomra,
vonzódásaid, mind kódolva rég:
hetedíziglen kétszázötvennégyen
felelősek mostani arcodért.

Közöny

Megcsonkított világban élek,
de hozzá alig van közöm.
Lassan, mint rozsdafolt a fémet,
kikezd a lappangó közöny.

Ki makacsul csak visszanéztem,
elér végül a nemezis;
elhalványul a messzeségben
a szeretet emléke is.

Taposómalom

Innen már nincs tovább
csak a kerék forog
mindig egyhelybe jár
akárhogy taposod

itt nem születik új
s nem szűnik semmi se
így kerek a pokol
nincs vége s kezdete

Tabula rasa

Nem közömbös, szeretnek-e,
de fontosabb, hogy értsenek;
tessék! már nem rejtőzködöm,
nem játszom szerepet.

Megtettem sokszor s meglehet:
nem volt mindig testreszabott,

de én is soká (túl soká is)
kerestem: ki vagyok.

Hisz kezdetben, fiatalon
tabula rasa még a lélek,
mígnem igaz s hamis jelekkel
teleróják az évek.

Őrizném csak az igazat,
csak a véremmel írt betűket,
de a tábla üres megint,
mint amit letörültek.

Utószó

Amikor a férfiak közt is az ismertség, a dicsőség koszorúja oly nagy formátumú, igaz költő esetében, amilyen Zrínyi Miklós volt, kortársai szemében csak másodsorban szólt a költészetnek, nem csodálkozhatunk rajta, ha – a férfi világban – Navarrai Margittól avilai Szent Terézig, Árva Bethlen Katától Czóbel Minkáig társadalmi rangjuk-szerepük (fejedelemasszonyok, apácák), illetve az irodalmi életen kívüli, külföldön vagy vidéken betelt sorsuk folytán a nők még az irodalomtörténetbe is csupán kuriózumként kerültek. Ha századunkban nem érvényesült volna egy-egy visszafordulás régibb költészetünk árnyékban maradt oldalaihoz (elsősorban Végh György, Csanádi Imre és Weöres Sándor munkájára gondolok), akkor manapság nem csupán az egykor aradi csodagyereknek tartott Karay Ilonát, hanem a Thaly Kálmán által a XIX. sz.-ban egyszer már fölfedezett nagyszerű költőt, Petrőczy Kata Szidóniát sem ismernénk. De a XX. sz., különösen második fele óta maga is szüntelen ontja az új ismeretleneket. Nem a múltét, hanem elmúlása közben a napjainkban élőkét.

Közéjük tartozik a fiatal Szathmáry György, a szolnoki kamaszként bízást csodagyermeknek tekinthető Rákosi-kori fegyenc és „füveskerti” költő éppúgy, mint ahogy nagy szerelme és első felesége, Rékasy Ildikó, e kötet költője. Versvilágában szerelmük meghatározó jelentőségét a költőnő pontosan megfogalmazza: „Elnémultál nagyon korán, / hajlott koromban nyíltam én meg; / csönd rejt el homlokzatán / két torzóját egy párbeszédnek.” Szathmáryt négy év börtön után 56 nyarán helyezték – feltételesen – szabadlábra. A 28 éves, érett költő és Rékasy Ildikó szerelme ekkor kezdődött. De még az 50-es években bekövetkezett Szathmáry „nagyon korai elnémulása”, költészetének kora-halála, melyből többé már nem volt visszaút. Csodálkozhatunk-e ezen a tények ismeretében? Egyik füveskerti költő-társával már 56 novemberében végzett egy szovjet tankista sorozata. Gérecz Attila azóta is agyonhallgatott költő hősi halottja a forradalomnak. Másik füveskerti költő-társa, Béri Géza későbbi karácsonyesti öngyilkosságába menekült, holott Illyés kelt védelmére. Szathmáry az elnémulás ólomburkolatába zárta magát. Rékasy Ildikó pedig a máig kirekesztett, 1990-ben elhunyt füveskerti költő világával telítődve keservesen kiküzdött függetlenségére zárta rá az ajtót. A magányára, pontosíthatnának. Erre azonban nemet kell mondanom. Az ugyan lehet, hogy Rékasy Ildikó a magányt zárta be magával az ajtó mögé, de az a fontos, amit e magányból fölmutat kötetével. Saját versvilágát mutatja, s a legtalálóbban ő nevezi meg a költészetté érlelődő kontinuitást benne: „két torzóját egy párbeszédnek”. Ezért nincs bennem semmi kétség könyve evidenten költőisége felől. És afelől sem, hogy ez a költői világ sorsában és helyzetében mennyire – mennyire: emblematicusan – kortársi indíttatású. Tipikusan kortársi. A sokszorozódó hiány költészete (ahogy közel és távol mindenkié századunkban). Percig sem kuriózumként, más csillagzat más bolygójának törvényszerűségeit találgatva lehetséges a „bemérése”. Rékasy Ildikó ma élő, magyar anyanyelvén író költő; indíttatása a magyar költői örökségből következik; nem látom egyetlen olyan költői gesztusát sem, amely ne ebből az örökségből eredne s költészetünk mai állapotával ne lenne értelmezhető bárki, így a szakma, az irodalomtudomány és -történet művelői számára is. Természetesen hozzátéve saját karakterjegyeit, melyek verseit igen jól körvonalazzák; közénk (közénk: mai magyar költők közé) sorolják, miközben el is különítik. Mindez a költői jártasság és gyakorlottság olyan fokán valósul meg Rékasy Ildikónál, ami nem csupán az értékelés esélyét teremti meg, hanem azt egyenesen megkívánja.

Karcsú kötete összegzés; válogatás. Bár kézenfekvő módon a költőnő válogatási leg-jei között a lélek gazdagsága és sokrétősége is szerepet kapott, hogy az összkép minél színesebb legyen, kötetének értéke a legjobb verseiben ölt testet; ott, ahol a forma és a tartalom a legerőteljesebben teremti meg vagy teremti újjá az *emberit*, s ahol a legátütőbben érzékelhető a hangjában – kép-zene-szerkezet háromságának összhangjában – a költészet *mint költészet*; vagyis a sugárzás vagy hangzás, ami az írást minden más szövegtől eltérően verssé teszi. Ahány ilyen csomópontja van a kötetnek, annyiféle lehet rátalálásának szemszöge – és annyiféle módon viselkedhet másként az a versközeg is amelyből, mélyebb, mögöttes rétegeiből ez a sugárzás, hangzás bennünket átjár. Hely hiányában csupán egy példát idézhetek a Rékasy vers természetének szépségéről, a címadó versét:

*Nem kell, hogy kihallatsszék
a kórusból a hangod.
Nem kaptál szólószerepet;
arra ügyelj inkább,
hogy jobban belesimuljon.
Észrevétlen izmosítsd
a dal szárnyát: testvéreiddel
együtt röptsen a magasba.*

Belesimulva.

Nyilván Rékasy Ildikó sem gondolja ezt másképp, mint ahogy Babits Mihály ráirányította figyelmünket: „Nem az énekes szüli a dalt: a dal szüli énekesét.” Hogyne tudná költőnk több mint hat évtizeddel e szavak elhangzása után. Még akkor is, ha közben a mind gyakorlatlanabbá váló versolvasó meggyengült befogadásában kétszereződik egy másik babitsi felismerés súlya: (költő és versolvasó egyaránt) „Mint a bókos szentek állnak a fülkében / kívülről a szemnek kifaragva szépen, / de befelé, hol a falnak fordul hátok / csak darabos szikla s durva törés tátog.” Míg a költészet egésze az időben egymást követő korok és költőik töretlen folyamatából áll, addig az emberi lélek terében a költő és olvasója töretlen együttműködésében válik egésszé, egészen élővé. Abban, hogy a dal szüli énekesét, benne van az is, hogy „dallá” a verset az teheti, ami költőjében-olvasójában együtt él. Vagyis ha költője-olvasója egyaránt szülötte, „énekesé”.

Rékasy Ildikó idézett verséhez hozzá kell fűznöm befejezésül: Ebből a kórusból senki sem kapott szólószerepet. Valójában a legtöbb, valójában minden: a *belesimulás*. A költészet testvéreivel együtt röpti – csak így röptítheti őt is, olvasóját is – magasba.

A *Belesimulva* című kötet költői értékét bizonyára jól érzékelhetően jelzi más olvasóinak is úgy, ahogy számomra világosan jelzi, hogy amit Rékasy Ildikó jószándékként, vágyként fogalmazott meg benne, szép kötetének csomópontjai, „a dal szárnya” által már beteljesülni látszik.

Kárpáti Kamil

A fenyők fényűzése	3
A mi időnk.....	4
Felhóalakzatok.....	4
Lenni vagy nem lenni	4
Vadrózsa-tűz.....	5
A fenyők fényűzése.....	5
A szél.....	5
Más kor	6
A pokol tornáca	7
Képzelődes	7
Sors	7
Szívedbe zártad	8
Nők.....	8
Sirály	9
Érzékenység	9
Négysoros.....	9
Kedvenc képem	9
Felnőtt-titok.....	10
A kapu.....	11
Késő.....	11
Búcsú a nyártól	11
Halottak napján	12
Novemberi napsütés	12
Felnőtt-titok.....	13
Karácsony	13
Őszi üzenet.....	14
Ha olvasom verseidet	14
Ereklye	15
Számvetés.....	16
Egy gyökerű	16
Égésnyomok.....	16
Fekete lyuk	17
A vadhattyúk	17
Félálomban.....	18
Feszület.....	18
Alkonyati jelenések	19
Sötét lett.....	19
Öröktől és azóta	19
Könnyebb	20
Családi fényképalbum	21
Nanó.....	22
Keri	22
Szüleim	23
Gyerekek.....	23
Anyám	24
Anyám mosolya.....	24
A közhely védelmében.....	25
Ihlet.....	26
A közhely védelmében	26

Kolumbusz tojása	26
Versdivat	27
Kezdem megkedvelni	27
Hangod mutál.....	28
Megtörtént esetek	28
A kép	28
Kopaszodó barátomnak.....	29
Meleg szoba.....	30
Támár	31
Miért nem?	31
Főnevek.....	32
Meleg szoba.....	32
A feltétel.....	33
A városlakó	34
Nyarak	34
Visszatérő álom	35
Októberi tavasz.....	36
Belesimulva	37
Lakberendezés	37
Körhinta télen	38
Kopás	39
Lélek és test	39
Szövetségesek	40
Kétely	40
Körhinta télen	41
Hét mondat	42
Depresszióban.....	42
Nem ártana.....	43
Pajtásod.....	43
Nyelvtan	43
Tabula rasa	44
Érzéksalódás.....	45
Jelen.....	45
Toronyházban.....	45
A panelház éje.....	46
Pillanat	46
Kék madár	47
Ágnes és az angyalok.....	47
Gombban is kincset	48
Nosztalgia.....	48
Predetermináció.....	49
Közöny.....	49
Taposómalom	49
Tabula rasa	49
Utószó.....	51